

THE RAMBAM'S CONTROVERSIAL APPROACH TO TEFILLAH

לזכר דני פריי הי"ד

אלול תשע"ג

1. **היסוד החמישי** - שהוא יתעלה הוא הראוי לעבדו ולגדלו, ולפרסם גדולתו ומשמעתו. ולא יעשה כן למי שהוא תחתיו במציאות, מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות וכל מה שהורכב מהן. לפי שהם כולם מוטבעים על פעולותיהם ואין שלטון להם ולא בחירה מבלעדי רצונו יתעלה. ואין לעשותם אמצעים בשביל להגיע אליו, אלא עילו יתעלה יכוונו המחשבות וינח מה שזולתו. וזה היסוד החמישי הוא האזהרה על עבודה זרה, **ורוב התורה מזהרת עליה**

רמב"ם - הקדמה לפ' חלק, משנה סנהדרין

The fifth principle is that G-d is the only One whom it is fitting to serve, elevate, praise his greatness and subordinate oneself. We may not act in this way towards anything beneath Him, whether it be an angel, a star, one of the elements, or anything formed from them since all these have a predetermined nature and have no authority or free will. Rather they simply do the will of G-d. One should not make them intermediaries to connect with Him. Rather, all our thoughts should be directed only towards Him. Nothing else should even be considered. This fifth principle forbids all forms of idolatry and most of the Torah comes to warn against this

A] PRAYER AS LOVE AND KNOWLEDGE OF GOD

2. והיזה אם שָׁמַע וְשָׁמְעוּ אֶל מִצְוַתִּי אֲשֶׁר אֶנְכִּי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם

דברים י"א:ג

3. דתניא: (דברים י"א) **לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם**. איזו היא עבודה שהיא בלב? - היא אומר זו תפלה

תענית ב.

4. מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר **ועבדתם את ה' אלהיכם**. מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר **ולעבדו בכל לבבכם**. אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב? זו תפלה. ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה'

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה א

5. אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים כדי שיכוונו את לבם למקום

משנה ברכות ה"א

6. תנו רבנן: חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת

ברכות לב.

7. Thus the Law distinctly states that the highest kind of worship to which we refer in this chapter, is only possible after the acquisition of the knowledge of God. For it is said, *"To love the Lord your God, and to serve Him with all your heart and with all your soul"* (Deut. 9:13) and, as we have shown several times, **man's love of God is identical with His knowledge of Him.**

Moreh Nevuchim - Maimonides 3:51

1. The issue of whether there is a Torah mitzvah to pray is disputed. The Ramban's position is that there is no such Torah mitzvah, other than in times of communal distress. Regular personal prayer for the Ramban is entirely Rabbinic in origin.

8. דבר ידוע וברור שאין אהבת הקב"ה נקשרת בלבו של אדם עד שישגה בה תמיד כראוי ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה, כמו שצוה ואמר *בכל לבבך ובכל נפשך*, אינו אוהב הקב"ה אלא בדעת שידענה, ועל פי הדעה תהיה האהבה אם מעט מעט ואם הרבה הרבה

רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה ו

9. [1] The Divine service enjoined in these words must, accordingly, be preceded by the love of God. **Our Sages have pointed out to us that it is a service in the mind, which explanation I understand to mean this: man concentrates all his thoughts on the First Intellect, and is absorbed in these thoughts as much as possible.**

.....

[2] It has thus been shown that it must be man's aim, after having acquired the knowledge of God, to deliver himself up to Him, and to have his heart constantly filled with longing after Him. He accomplishes this generally by seclusion and retirement. Every pious man should therefore seek retirement and seclusion, and should only in case of necessity associate with others. Note: **I have shown you that the intellect which emanates from God to us is the link that joins us to God. You have it in your power to strengthen that bond, if you choose to do so, or to weaken it gradually, till it breaks if you prefer this.** It will only become strong when you employ it in the love of God, and seek that love: it will be weakened when you direct your thoughts to other things. You must know that even if you were the wisest man in respect to the true knowledge of God, you break the bond between you and God whenever you turn entirely your thoughts to the necessary food or any necessary business; you are then not with God, and He is not with you: for that relation between you and Him is actually interrupted in those moments. The pious were therefore particular to restrict the time in which they could not meditate upon the name of God, and cautioned others about it, saying, "Let not your minds be vacant from reflections upon God" In the same sense did David say, "*I have set the Lord always before me; because he is at my right hand, I shall not be moved*" (Ps. 16:8): i.e., I do not turn my thoughts away from God; He is like my right hand, which I do not forget even for a moment on account of the ease of its motions, and therefore I shall not be moved, I shall not fail.

[3] We must bear in mind that all such religious acts as reading the Law, praying, and the performance of other precepts, serve exclusively as the means of causing us to occupy and fill our mind with the precepts of God, and free it from worldly business; for we are thus, as it were, in communication with God, and undisturbed by any other thing. If we, however, pray with the motion of our lips, and our face toward the wall, but at the same time think of our business; if we read the Law with our tongue, whilst our heart is occupied with the building of our house, and we do not think of what we are reading; if we perform the commandments only with our limbs, we are like those who are engaged in digging in the ground, or hewing wood in the forest, without reflecting on the nature of those acts, or by whom they are commanded, or what is their object. We must not imagine that [in this way] we attain the highest perfection; on the contrary, we are then like those in reference to whom Scripture says, "*You are near in their mouth, and far from their hearts*" (Jer. 12:2)

[4] I will now commence to show you the way how to educate and train yourselves in order to attain that great perfection. The first thing you must do is this : Turn your thoughts away from everything while you read Shema or during the Tefillot, and do not content yourself with being devout when you read the first verse of Shema, or the first paragraph of the prayer. When you have successfully practiced this for many years, try in reading the Law or listening to it, to have all your heart and all your thought occupied with understanding what you read or hear. After some time when you have mastered this, accustom yourself to have your mind free from all other thoughts when you read any portion of the other books of the prophets, or when you say any blessing; and to have your attention directed exclusively to the perception and the understanding of what you utter. When you have succeeded in properly performing these acts of divine service, and you have your thought, during their performance, entirely abstracted from worldly affairs, take then care that your thought be not disturbed by thinking of your wants or of superfluous things. In short, think of worldly matters when you eat, drink, bathe, talk with your wife and little children, or when you converse with other people. These times, which are frequent and long, I think must suffice to you for reflecting on everything that is necessary as regards business, household, and health. But when you are engaged in the performance of religious duties, have your mind exclusively directed to what you are doing. When you are alone by yourself, when you are awake on your couch, be careful to meditate in such precious moments on nothing but the intellectual worship of God, viz., to approach Him and to minister before Him in the true manner which I have described to you-not in hollow emotions. This I consider as the highest perfection wise men can attain by the above training.

[5] When we have acquired a true knowledge of God, and rejoice in that knowledge in such a manner, that whilst speaking with others, or attending to our bodily wants, our mind is all that time with God; when we are with our heart constantly near God, even whilst our body is in the society of men: when we are in that state which the Song on the relation between God and man poetically describes in the following words: "I sleep, but my heart wakes: it is the voice of my beloved that knocks" (Song v. 2) :-then we have attained not only the height of ordinary prophets, but of Moses, our Teacher, of whom Scripture relates : " And Moses alone shall come near before the Lord 11 (ibid. xxxiv. 28):" But as for you, stand thou here by me" (Deut. V. 28). The meaning of these verses has been explained by us. The Patriarchs likewise attained this degree of perfection; they approached God in such a manner that with them the name of God became known in the world. Thus we read in Scripture: "The God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob.... This is My name for ever" (Exod. iii. 15). Their mind was so identified with the knowledge of God, that He made a lasting covenant with each of them. "Then will I remember my covenant with Jacob," etc. (Lev. xxvi. 42). For it is known from statements made in Scripture that these four, viz., the Patriarchs and Moses, had their minds exclusively filled with the name of God, that is, with His knowledge and love; **and that in the same measure was Divine Providence attached to them and their descendants.** .....

[6] ..... We have already stated in the chapters which treat of Divine Providence that Providence watches over every rational being according to the amount of intellect which that being possesses. Those who are perfect in their perception of God, whose mind is never separated from Him, enjoy always the influence of Providence. But those who, perfect in their knowledge of God, turn their mind sometimes away from God, enjoy the presence of Divine Providence only when they meditate on God; when their thoughts are engaged in other matters, divine Providence departs from them. ....

Extracts from Moreh Nevuchim 3:51 (my paragraph breaks, numbering and emphasis)

The Rambam's concept of prayer is thus one where a person contemplates G-d through focus on the meaning of the words of the prayers. This leads a person to knowledge of G-d which in turn creates the connection through which Divine Providence can attach to a person. In this sense the prayers are 'answered'

10. שויתיה ה' לנגדי תמיד (תהילים טז:ח) הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים .....

שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן א סעיף א

B] INTERMEDIARIES IN PRAYER

B1] MELACHIM

11. א בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור ואנוש עצמו מן הטועים היה, וזו היתה טעותם, אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד, וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו.....
ב ואחר שארכו הימים עמדו בבני האדם נביאי שקר ואמרו שהאל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני או כל הכוכבים והקריבו לו ונסכו לו כך וכך ובנו לו היכל ועשו צורתו כדי להשתחוות לו כל העם ..... ופשט דבר זה בכל העולם לעבוד את הצורות .... ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו

רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק א-ב

Idolatry is NOT in essence a denial of G-d. It is the following attitude - 'I can get what I need without having to form a connection with G-d but rather through some subsidiary means'

12. חמשה הן הנקראים ה מינים: ..... וכן העובד כוכב או מזל וזולתו כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים .....

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ז

13. עיקר הצויה בעבודת כוכבים שלא לעבוד אחד מכל הברואים לא מלאך ולא גלגל ולא כוכב ולא אחד מארבעה היסודות ולא אחד מכל הנבראים מהן ואע"פ שהעובד יודע שה' הוא האלהים והוא עובד הנברא הזה על דרך שעבד אנוש ואנשי דורו תחלה הרי זה עובד כוכבים ..... ובענין הזה צוה ואמר השמרו לכם פן יפתה לבבכם, כלומר שלא תטעו בהרהור הלב לעבוד אלו להיות סרסור ביניכם ובין הבורא

רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק ב-א

14. והאמר רב יהודה: לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי. ואמר רבי יוחנן: כל השואל צרכיו בלשון ארמי - אין מלאכי השרת נזקקין לו, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי. שאני חולה, דשכינה עמו

שבת יב:

15. דשכינה עמו - ואין המתפלל צריך שיזדקקו לו מלאכי השרת להכניס תפלתו לפניו מן הפרגוד

רש"י שם

16. תפלה. רחמי היא, כל היכי דבעי מצלי. ותפלה בכל לשון? והאמר רב יהודה: לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית, דאמר רבי יוחנן: כל השואל צרכיו בלשון ארמי - אין מלאכי השרת נזקקין לו, לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי! לא קשיא: הא ביחיד, הא בצבור

סוטה לג.

17. יחיד - צריך שיסייעוהו מלאכי השרת ליצור לא צרכי להו

רש"י שם

What would the Rambam feel about this? Interestingly, he does NOT bring this halacha. Nevertheless, it IS brought in the Shulchan Aruch. It seems reasonable that the Rambam would not have been too happy to say the 3rd verse of Shalom Aleichem, which Ashkenazim say on Friday night²

Note that some people say after Shalom Aleichem the verse כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד-עולם to show that they understand that the melachim have no independent power

18. כל זמן שיכנס לבית הכסא אומר קודם שיכנס התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון עזרוני עזרוני שמרוני שמרוני המתינו לי עד שאכנס ואצא שזה דרכן של בני אדם

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

19. Every act of God is described as being performed by angels. But "angel" means "messenger"; hence every one that is entrusted with a certain mission is an angel ..... When we assert that Scripture teaches that God rules this world through angels, we mean such angels as are identical with the Intelligences.

Moreh Nevuchim - Maimonides 2:6

לפני בעל הרחמים לפני שומע תפלה לפני שומע צעקה לפני מלך מתרצה בדמעות לפני מלך אל רם ונשא תורה ומעשים טובים של שוכני עפר שלא תאבד שארית יעקב ישראל גוי אחד למשל ולשגינה ופדנו מכל גזרות קשות משית צדקה ועמך	20. מַבְנֵי רַחֲמֵי הַבְּנִיּוֹת רַחֲמֵינוּ מְשִׁמְעֵי תַפְלָה הַשְּׁמִיעוּ תַפְלָתֵנוּ מְשִׁמְעֵי צַעֲקָה הַשְּׁמִיעוּ צַעֲקָתֵנוּ מַבְנֵי דַמְעָה הַבְּנִיּוֹת דַמְעוֹתֵינוּ הַשְּׂתַדְלֵנוּ וְתַרְבּוּ תַחֲנֻנָּה וּבִקְשָׁה הַזְכִּירוּ לַפְּנֵי הַשְּׁמִיעוּ לַפְּנֵי יִזְכְּרוּ אֶהְבְּתֵם וְיַחֲוֶה וְרַעַם כִּי צֶאֱזַן רוּעָה נֶאֱמַן הִיא לְחַרְפָּה מֵחַר עֲנָנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעָה בְּרַחֲמֶיהָ הַרְבִּים

הפיוט מכניסי רחמים מתפילת סליחות

מַמְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַמְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַמְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַמְלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא	21. שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלְּאֲבֵי הַשְּׂרָת מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן בּוֹאֲכֶם לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן בְּרַבּוּנֵי לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן צֵאתְכֶם לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשְּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן

הפיוט שלום עליכם

2. Or perhaps even the wording towards the end of Bircat Hamazon - במרום ילמדו עליהם ועלינו זכות - which also does not appear in the Rambam's nusach of benching brought at the end of his Hilchot Tefilla

B2] PRAYING AT KEVARIM³

22. למה יוצאין לבית הקברות..... כדי שיבקשו עלינו מתים רחמים

תענית טז.

23. ויעלו בנגב ויבא עד חברון - ויבאו מבעי ליה! אמר רבא: מלמד, שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות, אמר להן: אבותי, בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים!

סוטה לד:

24. מכבסין ומסתפרין בערב ר"ה. ויש מקומות נוהגין לילך על הקצרות ולהרצות שם בתחנונים.....

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפא סעיף ד

25. נוהגין לילך בערב ראש השנה אחר תפלת שחרית לבית הקברות להשתטח על קברי הצדיקים ונותנים שם צדקה לעניים ומרבים תחנונים לעורר את הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שימליצו טוב בעדנו ביום הדין. וגם מחמת שהוא מקום קבורת הצדיקים, המקום הוא קדוש וטהור והתפלה מקובלת שם ביותר בהיותה על אדמת קודש. ויעשה הקדוש ברוך בוא חסד בזכות הצדיקים אבל אל ישים מגמתו נגד המתים השוכנים שם, כי קרוב הדבר שיהיה בכלל ודורש אל המתים אך יבקש מהשם יתברך שירחם עליו בזכות הצדיקים שוכני עפר

קיצור שולחן ערוך סימן קכח סעיף יג

B3] SEGULOTB4] TZADIKIMC] LOVE, PRAYER AND OLAM HABA - 'אני לדודי ודודי לי'

26. ח זה שקראו אותו חכמים העולם הבא, לא מפני שאינו מצוי עתה וזה העולם אויבד ואחר כך יבוא אותו העולם. אין הדבר כן, אלא הרי הוא מצוי ועומד, שנאמר "מה רב טובך, אשר-צפנת ליראיך" (תהילים לא, כ). ולא קראוהו העולם הבא, אלא מפני שאותו החיים באין לו לאדם אחר חיי העולם הזה, שאנו קימין בו בגוף ונפש, וזה הוא הנמצא לכל אדם בראשונה.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ט הלכה ח

27. ג וכיצד היא האהבה הראויה? הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתרה רבה, עצה עד מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה', ונמצא שוגה בה תמיד - כאלו חולי האהבה שאין דעתם פנויה מאהבת אותה אשה שהוא שוגה בה תמיד, בין בשכבו בין בקומו, בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו, ושוגים בה תמיד, כמו שצונו; *בכל-לבבך ובכל-נפשך* (דברים ויה; דברים ייב; דברים לו). והוא ששלמה אומר *דרך מושל, כי-חולת אהבה, אני* (שיר השירים בה); וכל שיר השירים מושל הוא לענין זה.

רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה ג

3. See also *שרת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן מג* for a thorough analysis of the issues of praying through melachim and at graves